

Straus, J., Němec, M.: Teória a metodológia kriminalistiky

Plzeň : Vydavatel'stvo a nakladatel'stvo Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. 503 s. ISBN 978-80-7380-214-1

V roku 2009 obohatila odborný knižný trh učebnica nazvaná Teória a metodológia kriminalistiky. Táto kniha prináša najnovšie postupy a metódy, ktoré rozpracovala kriminalistická teória, podložené výskumom a okomentované pútavým textom, ktorý zaujme nielen profesionálov, ale aj nadšencov odhaľovania trestných činov.

Publikácia obsahuje nové, moderné metódy, ktoré doteraz v obdobnej literatúre v takomto komplexnom rozsahu neboli publikované. Ide o prelomový krok v dejinách kriminalistiky, snahu vymaniť sa zo zaužívaných a časom neraz aj prekonaných stereotypov a šablón konania a ponúknuť čitateľovi neopozeraný, novátorský smer kriminalistickej teórie a metodológie. Záber poznania, dlhoročné praktické skúsenosti, ako aj sila osobnosti jednotlivých autorov, ktorí sa podujali na tento počín, sú pre odbornú obec zárukou kvality, nadčasovosti a spojenia zlatého fondu kriminalistiky s modernými technikami budúcnosti.

Učebnica Teória a metodológia kriminalistiky je výsledkom spoločného úsilia autorského kolektívu vedeného prof. PhDr. Jiřím Strausom, DrSc., a doc. JUDr. Miroslavom Němcem, PhD., ktorý pozostával z odborníkov Katedry kriminalistiky Policajnej akadémie Českej republiky v Prahe a externých lektorov, menovite RNDr. Jiřiny Hofmanovej, JUDr. Nikolaja Hriba, PhD., doc. JUDr. Zdenka Konráda, CSc., JUDr. Františka Novotného, JUDr. Zdenka Sadílka, JUDr. Jana Stacha, PhD., a doc. Ing. Jaroslava Suchánka, CSc. Poznatky uvedené v učebnici vznikli v procese dlhodobého vývoja, vzájomných diskusií, odbornej a výskumnej činnosti a na základe pedagogických skúseností z prednášok a seminárov. Hlbšie štúdium problematiky umožňuje aj rozsiahly výpočet literárnych zdrojov, v ktorých môžu čitatelia získať mnohé ďalšie cenné informácie. Odbornosť a využiteľnosť učebnice osvedčujú aj jej recenzenti, a to prof. JUDr. Miroslav Protivinský, DrSc., a prof. Ing. Václav Krajník, CSc., uznávané autority vo svete kriminalistického bádania.

Po obsahovej stránke sú jednotlivé kapitoly orientované na problémy kriminalistickej teórie a sú tu podané aj nové progresívne poznatky kriminalistickej vedy. Učebnica je vnútorne vystavaná od všeobecných otázok kriminalistickej teórie, ktoré zahŕňajú pojem, predmet a systém kriminalistiky, cez metódy kriminalistickej vedy a kriminalistickej činnosti, kriminalistické učenie o stopách, identifikácii, o spôsoboch páchania trestného činu až po aktuálne problémy kriminalistickej techniky, taktiky a metodiky vyšetrovania jednotlivých druhov trestných činov. Čitateľa so zmyslom pre spravodlivý a zákonný trestný proces určite osobitne zaujme kapitola o kriminalistickom učení o páchatel'ovi a obeti trestného činu, kde je zdôraznený hlavne význam obete pri vzniku stôp, pri oznamovaní trestného činu, ako aj pri jeho vyšetrovaní. Predmetná časť je cenná aj z toho dôvodu, že v súčasných odborných publikáciách je téma obete nedostatočne preferovaná a aj táto zmienka o postavení a vlastnostiach obetí môže predstavovať dôležitý impulz na opätovné vzbudenie záujmu o danú problematiku.

Pozitívom učebnice a zároveň príjemným prekvapením pre čitateľa doteraz zvyknutého na klasické kriminalistické state bude nesporne kapitola o kriminalistickej technike, ktorá ponúka informácie o možnostiach aplikácie molekulárnej genetiky v kriminalistike, forenznej biomechaniky, ale aj podrobné možnosti technického skúmania napr. platobných kariet.

Rovnaké obsahové prekvapenie môže čitateľ očakávať aj v statiach o kriminalistickej taktike. Odpovede na otázky, čo sú to reflexívne hry a ako ich možno využiť v rozhodovacom

proces, akú taktiku použiť pri vypočúvaní utajeného svedka, či o význame špeciálnej vypočúvacej miestnosti nájde čitateľ práve na stránkach učebnice Teórie a metodológie kriminalistiky. Publikácia sa nevyhýba ani nejednoznačným témam, ktoré sú predmetom kriminalistických diskusií a polemík, ako je napr. behaviorálna analýza alebo fyziodetekčné vyšetrenie. Náročné kapitoly sú napísané veľmi zrozumiteľným odborným jazykom, čo pre čitateľa bude určite prínosom a umožní to ich dôkladnejšie poznanie a aj využívanie v kriminalistickej praxi. A práve o to autorom išlo, ponúknuť praxi metódy, ktoré nie sú štandardné, ale súčasný vývoj kriminalistiky si vyžaduje ich poznanie a rozpracovanie. Dané problematiky nie sú dosiaľ ešte dostatočne prijímané v odborných kruhoch, majú nielen svojich zástancov, ale aj odporcov. Uvedená učebnica si pritom za svoj cieľ kladie upozorniť na túto oblasť problémov, načrtnúť vo všeobecnej rovine predovšetkým teóriu ciest jej ďalšieho rozvoja.

Novátorský duch publikácie sa nevyhol ani časti o metodikách vyšetovania vybraných druhov trestných činov. Čitateľ tu nájde pútavé kapitoly napr. o vyšetovaní trestných činov proti duševnému vlastníctvu, páchaných cudzincami, súvisiacich s pytlactvom, domácim násilím, ale aj o vyšetovaní trestnej činnosti s rasovým, národnostným a náboženským podtextom či o vyšetovaní trestných činov ublíženia na zdraví pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a pod.

Na teoretickú aj praktickú prácu učebnica ponúka značné množstvo podnetov, myšlienok, záverov a upozornení založených na profesionalite, rozhl'adenosti, objektivite a koncepčnom poznaní autorov.

Učebnica kriminalistiky v jej novom poňatí sa určite stane alfou a omegou pre všetkých študentov – budúcich vyšetrovateľov, policajtov, prokurátorov, sudcov, advokátov, ktorí sa vo svojom povolání nebudú môcť zaobiť bez základných poznatkov kriminalistickej taktiky, techniky a metodiky vyšetovania jednotlivých druhov trestných činov.

*pplk. JUDr. Mgr. Jana Viktoryová, PhD.
vedúca Katedry vyšetovania
Akadémie PZ v Bratislave
e-mail: jana.viktoryova@minv.sk*